

Kuratorium Oświaty
w Szczecinie

**Konkurs Wiedzy o Społeczeństwie
dla uczniów szkół podstawowych województwa zachodniopomorskiego
w roku szkolnym 2023/2024**

Etap wojewódzki

Gratulujemy osiągniętych wyników w etapie rejonowym i zakwalifikowania się do etapu wojewódzkiego.

Przed przystąpieniem do rozwiązywania testu prosimy o zapoznanie się z poniższymi poleceniami.

- 1. Wpisz swój kod na karcie odpowiedzi zgodnie z poleceniem komisji konkursowej.**
- 2. Masz przed sobą arkusz liczący 18 stron.**
- 3. Arkusz zawiera 40 zadań, z których:**
  - a) **Zadania od 1-23, to zadania zamknięte.** Możesz uzyskać za nie maksymalnie 40 punktów. Za prawidłowe wskazanie poprawnej odpowiedzi otrzymasz 1 punkt. Maksymalnie możesz otrzymać 4 punkty za zadanie. Odpowiedzi udzielaj wyłącznie na KARCIE ODPOWIEDZI! Jeżeli się pomylisz, błędne oznaczenie otocz kółkiem i zaznacz nową, poprawną odpowiedź. Jeśli zaznaczysz więcej odpowiedzi niż wskazuje polecenie i nie wskażesz, które są poprawne, to żadna odpowiedź nie będzie uznana.
  - b) **Zadania od 24-40, to zadania otwarte.** Możesz uzyskać za nie maksymalnie 60 punktów. Odpowiedzi udzielaj wyłącznie na KARCIE ODPOWIEDZI!
- 4. Za rozwiązanie wszystkich zadań możesz otrzymać łącznie 100 punktów.**
- 5. Odpowiedzi udzielaj posługując się czarnym lub niebieskim długopisem, nie używaj ołówka, gumki czy korektora.**
- 6. Uważnie czytaj wszystkie polecenia.**
- 7. Po zakończeniu pracy sprawdź, czy udzieliłeś wszystkich odpowiedzi, ponieważ arkusz testowy nie podlega ocenie.**
- 8. Na rozwiązanie zadań masz 120 minut.**

Powodzenia!

1. Przyporządkuj autorom ich poglądy na temat państwa, wpisując właściwą literę pod cyfrą. (4 pkt.)

1.	Arystoteles	a)	„Człowiek jest celem państwa, dlatego nacisk powinien być położony na rządy prawa i poszanowanie ludzkiej godności. Każdy z nas jako istota rozumna należy do „państwa celów”. [...] ideał wspólnoty, w której każdy człowiek jest dla siebie i dla innych zawsze celem, nigdy zaś środkiem prowadzącym do celu.” https://tiny.pl/c6fwx
2.	Max Weber	b)	„[...] państwo jest przejawem najwyższej samoorganizacji narodu, czyli najdoskonalszej formy ducha obiektywnego. Państwo jest gwarantem zachowania idei rozumności i wolności, przynajmniej w takim stopniu, w jakim te dwie idee zostały rozwinięte przez naród. Państwo jest więc depozytariuszem losu i życia każdej jednostki, jaka wchodzi w skład narodu.” https://tiny.pl/c65g7
3.	Immanuel Kant	c)	„Państwo jest organizacją racjonalną, funkcjonującą według profesjonalnego aparatu administracyjnego (rządu), realizującą zadania publiczne i wyposażoną w monopol na stosowanie środków przemocy wobec ludności zamieszkującej dane terytorium.” https://tiny.pl/c6fc2
4.	Karol Marks	d)	„Państwo zawdzięcza swe istnienie ludziom, zarazem jednak zapewnia pełny rozkwit osoby ludzkiej, gdyż ze swej natury człowiek jest istotą społeczną. [...] społeczeństwo jest wcześniejsze od jednostki, jednostka żyje po to, aby tworzyć państwa. Państwo to najdoskonalszy twór naturalny.” https://tiny.pl/c6ffb
X	X	e)	„Państwo polityczne, jako narzędzie ucisku klasy posiadającej środki produkcji nad klasą wyzyskiwaną, powinno się jak najszybciej zniszczyć. Jego siła powinna jednak wcześniej zostać wykorzystana przeciwko poprzednim użytkownikom, jest więc w początkowej fazie rewolucji złem koniecznym.” https://tiny.pl/c65gn

1	2	3	4

2. Zapoznaj się z załączonym zdjęciem i zaznacz, jaką funkcję państwa prezentuje. (1pkt)

- a) funkcja porządkowa
- b) funkcja administracyjna
- c) funkcja socjalna
- d) funkcja prawodawcza

3. Zapoznaj się z fragmentem Konstytucji RP z 1997 r. i odpowiedz na pytanie. (1pkt)

Art. 105.

1. *Posel nie może być pociągnięty do odpowiedzialności za swoją działalność wchodzącą w zakres sprawowania mandatu poselskiego ani w czasie jego trwania, ani po jego wygaśnięciu. Za taką działalność poseł odpowiada wyłącznie przed Sejmem, a w przypadku naruszenia praw osób trzecich może być pociągnięty do odpowiedzialności sądowej tylko za zgodą Sejmu.*

[...]

5. *Posel nie może być zatrzymany lub aresztowany bez zgody Sejmu, z wyjątkiem ujęcia go na gorącym uczynku przestępstwa i jeżeli jego zatrzymanie jest niezbędne do zapewnienia prawidłowego toku postępowania. O zatrzymaniu niezwłocznie powiadamia się Marszałka Sejmu, który może nakazać natychmiastowe zwolnienie zatrzymanego.*

Który fragment Art.105 odnosi się do immunitetu materialnego posła?

- a) Art. 105. 1
- b) Art. 105. 5

4. W Polsce w wyborach do Sejmu stosuje się próg wyborczy, czyli tzw. klauzulę zaporową. Zaznacz jedną prawidłową odpowiedź. (1pkt)

Klauzula zaporowa wynosi:

- a) 5% dla komitetów wyborczych i 7% dla koalicyjnych komitetów wyborczych
- b) 5% dla komitetów wyborczych i 6% dla koalicyjnych komitetów wyborczych
- c) 8% dla koalicyjnych komitetów wyborczych i 7 % dla komitetów wyborczych
- d) 5% dla komitetów wyborczych i 8% dla koalicyjnych komitetów wyborczych

5. Wskaż 3 przypadki spośród przedstawionych poniżej, w których zwoływane jest Zgromadzenie Narodowe. (3pkt.)

- a) przyjęcie przysięgi od nowo wybranego Prezydenta RP
- b) ogłoszenie stanu wyjątkowego
- c) postawienie Prezydenta RP w stan oskarżenia przed Trybunałem Stanu
- d) wysłuchanie orędzia Prezydenta RP
- e) ratyfikowanie układu międzynarodowego.

6. Przyporządkuj do wymienionych działań Sejmu RP realizowane dzięki nim funkcje parlamentu. (3pkt.)

- a) głosowanie nad wetem Prezydenta RP
- b) powoływanie prezesa Najwyższej Izby Kontroli
- c) udzielanie absolutorium Radzie Ministrów

- 1. funkcja kontrolna
- 2. funkcja kreacyjna
- 3. funkcja ustawodawcza
- 4. funkcja ustrojodawcza

a) ....., b) ....., c) .....

7. Prawo do postawienia Prezydenta RP w stan oskarżenia przed Trybunałem Stanu przysługuje wyłącznie: (1pkt)

- a) Prezesowi Rady Ministrów
- b) Trybunałowi Konstytucyjnemu
- c) Sądowi Najwyższemu
- d) Zgromadzeniu Narodowemu

8. Wskaż dokument, który stanowi podstawę prawną powołania Organizacji Narodów Zjednoczonych. Zakreśl jedną właściwą odpowiedź. (1pkt)

- a) Powszechna Deklaracja Praw Człowieka
- b) Deklaracja Narodów Zjednoczonych
- c) Karta Atlantycka
- d) Karta Narodów Zjednoczonych

9. Podanym organom ONZ przyporządkuj odpowiadającą im charakterystykę. (4pkt.)

- a) Centralny Organ ONZ zrzeszający prawie 200 państw. Stwarza możliwość wymiany poglądów pomiędzy dyplomatami, reprezentującymi różne kraje.
- b) Organ ONZ działający na rzecz rozwoju handlu światowego, uprzemysłowienia, ochrony zasobów naturalnych, praw człowieka.
- c) Organ kierujący bieżącą pracą ONZ na czele z sekretarzem generalnym, wybieranym raz na pięć lat przez Zgromadzenie Ogólne.
- d) Organ uprawniony do podejmowania ważnych dla krajów członkowskich decyzji w sytuacji zagrożenia lub naruszenia pokoju oraz aktów agresji.
- e) Organ z siedzibą w Hadze, rozstrzygający spory z zakresu prawa międzynarodowego.

- 1. Rada Gospodarczo-Społeczna
- 2. Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości
- 3. Zgromadzenie Ogólne
- 4. Sekretariat

1 ....., 2 ....., 3 ....., 4 .....

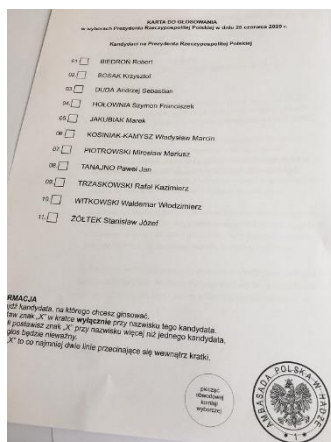
10. Wskaż, który z przedstawionych poniżej zbiorów praw człowieka odpowiada I generacji. (1pkt)

- a) prawo do pracy i wynagrodzenia, prawo do wypoczynku i prawo do opieki zdrowotnej
- b) prawo do pokoju, prawo do zdrowego środowiska naturalnego, prawo do rozwoju i postępu cywilizacyjnego
- c) prawo do życia, prawo do wolności i równości, prawo do wolności wyznania oraz prawo do informacji
- d) prawo do swobodnego przemieszczania się, prawo do uczestnictwa w życiu kulturalnym i prawo do demokracji.

11. Wskaż, która z fotografii przedstawia przedstawicieli subkultury punków. (1pkt)

12. Rozstrzygnij, czy przedstawiona na zdjęciu forma demokracji ma charakter bezpośredni czy pośredni. (1pkt)

- a) pośredni
- b) bezpośredni

13. Przyporządkuj właściwe pojęcie do odpowiednich definicji podanych poniżej (2pkt)

- a) inicjatywa ludowa
- b) referendum
- c) recall
- d) weto ludowe

1. Prawo określonej liczby obywateli do wszczęcia postępowania ustawodawczego lub referendalnego.
2. Możliwość odwołania przez obywateli urzędników, których wybrali wcześniej w wyborach powszechnych.

1. ...., 2 .....

14. Zaznacz poprawne dokończenie zdania. (1pkt)

<https://tiny.pl/cs6nh>

Cechą wspólną państw zaznaczonych na mapie jest:

- a) forma rządów
- b) system semiprezydencki
- c) ustrój terytorialny

15. Polska prezydencję w Radzie UE sprawowała: (1pkt)

- a) od stycznia do czerwca 2010 r.
- b) od lipca do grudnia 2011 r.
- c) od stycznia do czerwca 2012 r.
- d) od lipca do grudnia 2013 r.

16. Oficjalny wniosek o członkostwo w UE Polska złożyła gdy: (1pkt)

- a) premierem był Waldemar Pawlak a Prezydentem RP Lech Wałęsa
- b) premierem był Tadeusz Mazowiecki a Prezydentem RP Wojciech Jaruzelski
- c) premierem rządu był Jerzy Buzek a Prezydentem RP Aleksander Kwaśniewski
- d) premierem był Leszek Miller a Prezydentem RP Aleksander Kwaśniewski

17. Dopasuj nazwiska polskich polityków do stanowisk, które pełnili w Komisji Europejskiej. (4pkt.)

- a) Danuta Hübner
- b) Elżbieta Bieńkowska
- c) Janusz Lewandowski
- d) Janusz Wojciechowski

- 1. Komisarz ds. rolnictwa
  - 2. Komisarz ds. budżetu i programowania finansowego
  - 3. Komisarz ds. polityki regionalnej
  - 4. Komisarz ds. rynku wewnętrznego, przemysłu, przedsiębiorczości oraz małych i średnich przedsiębiorstw
- a) ....., b) ....., c) ....., d) .....

18. Wskaż instytucję unijną, której logo przedstawia poniższa grafika. (1pkt)

- a) Parlament Europejski
- b) Rada Europejska
- c) Rada Unii Europejskiej
- d) Komisja Europejska

19. Zaznacz państwo, które nie weszło w tym samym czasie do Unii Europejskiej co Polska. (1pkt)

- a) Szwecja
- b) Słowenia
- c) Estonia
- d) Cypr

20. Prawa do wydawania rozporządzeń nie posiada: (1pkt)

- a) Prezes Rady Ministrów
- b) Rada Ministrów i ministrowie
- c) Sejmik województwa i wojewoda
- d) Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji

21. Który konstytucyjny organ państwa jest upoważniony do wskazania kandydata na Prezesa Rady Ministrów w tzw. drugim kroku? (1pkt)

- a) Prezydent RP
- b) Sejm
- c) Senat
- d) Sejm za zgodą Senatu
- e) Trybunał Konstytucyjny

22. Olgierd Geblewicz reprezentuje nasz region w: (1pkt)

- a) Parlamencie Europejskim
- b) Komisji Europejskiej
- c) Trybunale Sprawiedliwości UE
- d) Europejskim Komitecie Regionów

23. Rozstrzygnij, które zdanie zawiera prawdę, a które fałsz. (4pkt.)

Lp.	Zdanie	P/F
1.	Trójstopniowy podział terytorialny państwa na gminy, powiaty i województwa obowiązuje w Polsce od 1 stycznia 2000 r.	
2.	Samorząd terytorialny wykonuje zadania publiczne nałożone na niego wyłącznie przez obywateli.	
3.	Zadania zlecone są realizowane w imieniu administracji rządowej.	
4.	Organizacją pracy szpitali specjalistycznych zajmuje się samorząd wojewódzki.	

24. Poniższe zdjęcia przedstawiają byłych polskich premierów. Ułóż ich w kolejności chronologicznej sprawowania urzędu (od najwcześniejszej do najpóźniejszej urzędującego). (5pkt)

a) Kolejność: 1....., 2....., 3....., 4....., 5 ....., 6....., 7.....

b) Wskaż, który z byłych premierów RP pełnił ważną funkcję w strukturach UE w latach 2009-2012. Nazwij tę funkcję, podaj imię i nazwisko tego polityka oraz odpowiadającą mu literę.

Funkcja: .....

Imię i nazwisko: .....

c) podaj imię i nazwisko pierwszego premiera III RP oraz odpowiadającą mu literę.

Imię i nazwisko: .....

d) Wskaż, którzy z przedstawionych wyżej byłych premierów RP zasiadają obecnie w Parlamencie Europejskim. Podaj tylko odpowiadające zdjęciom litery.

.....

25. Zapoznaj się z przytoczonymi niżej fragmentami Konstytucji RP z 1997 r. i na podstawie tekstu źródłowego przyporządkuj podanym zasadom demokracji właściwe im artykuły ustawy zasadniczej. (5pkt.)

Art. 2.

Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej.

Art. 4.

1. Władza zwierzchnia w Rzeczypospolitej Polskiej należy do Narodu.
2. Naród sprawuje władzę przez swoich przedstawicieli lub bezpośrednio.

Art. 7.

Organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa.

Art. 8.

1. Konstytucja jest najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej.
2. Przepisy Konstytucji stosuje się bezpośrednio, chyba że Konstytucja stanowi inaczej.

Art. 9.

Rzeczpospolita Polska przestrzega wiążącego ją prawa międzynarodowego.

Art. 10.

2. Ustrój Rzeczypospolitej Polskiej opiera się na podziale i równowadze władzy ustawodawczej, władzy wykonawczej i władzy sądowniczej.
3. Władzę ustawodawczą sprawują Sejm i Senat, władzę wykonawczą Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej i Rada Ministrów, a władzę sądowniczą sądy i trybunały.

Art. 11.

1. Rzeczpospolita Polska zapewnia wolność tworzenia i działania partii politycznych. Partie polityczne zrzeszają na zasadach dobrowolności i równości obywateli polskich w celu wpływania metodami demokratycznymi na kształtowanie polityki państwa.
2. Finansowanie partii politycznych jest jawne.

Art. 35.

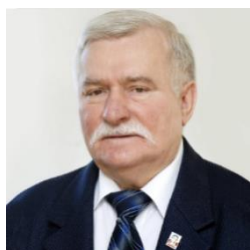
1. Rzeczpospolita Polska zapewnia obywatelom polskim należącym do mniejszości narodowych i etnicznych wolność zachowania i rozwoju własnego języka, zachowania obyczajów i tradycji oraz rozwoju własnej kultury.
2. Mniejszości narodowe i etniczne mają prawo do tworzenia własnych instytucji edukacyjnych, kulturalnych i instytucji służących ochronie tożsamości religijnej oraz do uczestnictwa w rozstrzyganiu spraw dotyczących ich tożsamości kulturowej.

Lp.	Zasada	Numer artykułu
1.	Zasada suwerenności narodu	
2.	Zasada konstytucjonalizmu i praworządności	
3.	Zasada podziału i równowagi władzy	
4.	Zasada zachowania praw mniejszości	
5.	Zasada pluralizmu politycznego	

26. Zdjęcia przedstawiają prezydentów PRL i III Rzeczypospolitej Polskiej. Wpisz do tabeli pod odpowiednim numerem imię i nazwisko prezydenta oraz okres sprawowania przez niego urzędu. Podaj daty roczne. (5pkt.)

1.

2.

3.

4.

5.

Lp.	Imię i nazwisko prezydenta	Okres sprawowania urzędu
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

27. Uzupełnij zdania dotyczące organizacji pracy Sejmu i Senatu. (5pkt.)

- a) Pierwsze posiedzenie nowo wybranego Sejmu zwołuje: .....
- b) Kolejne posiedzenia Sejmu zwołuje: .....
- c) Marszałek oraz wicemarszałkowie Sejmu wchodzi w skład: .....
- d) Posłowie i senatorowie zasiadający w parlamencie z ramienia określonej partii organizują się w : .....
- e) Do organów Sejmu należą stałe, nadzwyczajne i śledcze: .....

28. Uzupełnij zdania dotyczące funkcjonowania i organizacji sądownictwa w Polsce. (11pkt.)

- a) Naczelnym organem sądowym w Polsce jest: ..... Sprawuje on nadzór nad tym, czy sądy właściwie orzekają, zapewnia prawidłowość i jednolitość wykładni prawa i praktyki sądowej.
- b) Na co dzień korzystamy jednak z usług sądów: .....
- c) Są nimi: sądy ....., okręgowe i .....
- d) W sądach tych obowiązuje zasada: ....., co oznacza, że w sytuacji, gdy jedna ze stron procesu nie zgadza się z rozstrzygnięciem sprawy,
- e) ma prawo odwołać się do : .....
- f) W pierwszej kolejności właściwy do rozpoznawania spraw (z wyjątkiem spraw zastrzeżonych dla sądów wyższych instancji) jest sąd: .....
- g) Jeśli sąd (f) rozpatruje sprawę jako pierwszy, możemy się odwołać do sądu: .....
- h) Jeśli sprawę rozpatruje sąd (g), to sądem do którego możemy się odwołać jest sąd .....
- i) Do kategorii sądów szczególnych zaliczamy sądy: ..... i .....

29. Zapoznaj się z poniższym fragmentem tekstu i odpowiedz na pytania. (2pkt.)

Większość grup, z którymi się stykamy, jest dla nas emocjonalnie neutralna. Ale są takie, którymi się brzydzimy, którymi gardzimy, które wyśmiewamy, do których za nic nie chcielibyśmy zostać włączeni. Dla kibiców Wisły taką grupą mogą być kibice Legii czy Polonii. Dla katolików- sataniści. Dla wielu mieszkańców miast- młodzieńcy o wygolonych, pustych głowach i byczych karkach. Dla starszego pokolenia – rozchełstani i wrzeszczący idole zespołów rockowych. Repulsja [silna niechęć do czegoś, inaczej odraza, wstręt] i wrogość są tym większe, im bardziej grupy takie narzucają nam się, wchodzą w orbitę naszego życia codziennego. [...] Ale zdarza się i sytuacja odwrotna. Jakież grupy jawią się nam jako niezwykle atrakcyjne, godne uznania, podziwu, mimo że sami do nich nie należymy. [...] Mały chłopiec, który chce zostać przyjęty do gangu podwórkowego. Licealista, który podrabiał kartę do klubu studenckiego. Opisywani szeroko przez Balzaka czy Prusa nuworysze pragnący akceptacji w środowisku arystokratycznym. Emigrant, który chce w pełni upodobnić się i rozpuścić wśród członków swojej nowej ojczyzny.

P. Sztompka, *Socjologia. Analiza społeczeństwa*, Kraków 2007, s. 157-158.

- a) napisz, o jakich dwóch grupach odniesienia pisze autor przytoczonego cytatu.
- b) określ stopień sformalizowania występujących w tekście grup:
  1. kibice
  2. sataniści
  3. gang podwórkowy

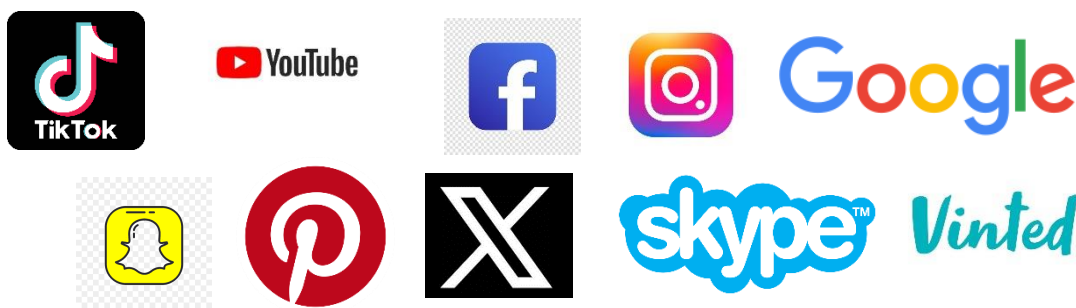
30. Na podstawie tekstu podaj nazwę typu opisanej socjalizacji. (1pkt)

Pojęcie wpływu międzygeneracyjnego jest definiowane często w kontekście zachowań konsumpcyjnych (ale też w innych dziedzinach, np. wartości, poglądu na świat itp.). Jednak dwukierunkowość oddziaływań możemy obserwować najłatwiej właśnie w dziedzinie konsumpcji, ponieważ w tym obszarze najbardziej obecne są technologiczne zmiany, których rzecznikami, nauczycielami może być młodsze pokolenie.

A. Królikowska, *Dzieci nauczycielami swoich rodziców. [...] we współczesnej rodzinie*, „Wychowanie w rodzinie”, t. XI (1/2015), s. 132.

Socjalizacja: .....

31. Zapoznaj się z ilustracją i określ, z jakim typem społeczeństwa można powiązać przedstawione na niej logotypy. (1pkt)

Społeczeństwo: .....

32. Na podstawie poniższych tekstów przyporządkuj mniejszościom etnicznym zamieszkującym terytorium Polski właściwe im opisy. (3pkt.)

- A. Zamieszkują rdzenne kolonie na Białostocczyźnie (Bohoniki, Kruszyniany) oraz Białystok, Sokółkę, Dąbrowę Białostocką i ... Gdańsk. Mieszkali na ziemiach Wielkiego Księstwa Litewskiego od końca XIV wieku. Ich przodkami byli emigranci lub uciekinierzy z terenów ówczesnej Złotej Ordy oraz z Krymu. W Polsce zatracili znajomość swojego ojczystego języka, pozostali natomiast wierni religii muzułmańskiej.
- B. Mieszkają przede wszystkim w Warszawie i jej okolicach, Wrocławiu oraz w Trójmieście. Na ich etnogenezę złożyła się turecka część ludności państwa chazarskiego oraz szczepy kipczacko-połowieckie. Do Polski przesiedlili się po II wojnie światowej w wyniku repatriacji ze wschodnich kresów II Rzeczypospolitej. Ich religia oparta jest na Starym Testamencie, a zwłaszcza Dekalogu. Ich język należy do północno- zachodniej części języków tureckich.
- C. Jej członkowie zamieszkują głównie województwo dolnośląskie, małopolskie i lubuskie. Do 1947 roku byli mniejszością autochtoniczną, mieszkającą w Karpatach. Na zachód Polski zostali przesiedleni w 1947 roku w wyniku akcji „Wisła”. Obecnie tylko ich część mieszka na swoich terenach historycznych. W zdecydowanej większości należą do Kościoła Katolickiego Obrządku Bizantyńsko- Ukraińskiego oraz Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego.

E. Krajewska- Kułak, C.R.Lukaszuk, *Wielokulturowość społeczeństwa polskiego [w:] Problemy wielokulturowości w medycynie*, red. E. Krajewska- Kułak, I. Wrońska, K. Kędziora- Kornatowska, Warszawa 2010, s. 86-88.

- a) mniejszość łemkowska została scharakteryzowana w opisie: .....
- b) mniejszość tatarska została scharakteryzowana w opisie: .....
- c) podaj nazwę trzeciej opisanej mniejszości etnicznej: .....

33. Na podstawie poniższego opisu i grafiki odpowiedz na pytania. (2pkt.)

31 sierpnia 1980 roku, gdy polscy robotnicy i wspomagający ich intelektualiści wywalczyli prawo do zrzeszania się w [...], zaczął się zmierzch systemu, który sam siebie nazywał realnym socjalizmem, chociaż z prawdziwym życiem społecznym miał niewiele wspólnego. Powstanie Solidarności zakwestionowało marksistowsko-leninowski dogmat o monopolu partii komunistycznej na reprezentację interesów ludzi pracy. Uczestnicy tego wielomilionowego ruchu odrzucili zarówno ideologię komunistów, jak i dyktaturę partii. Stworzyli sferę publiczną wolną od politycznej kontroli, miejsce nieocenzurowanych debat i swobodnej dyskusji. Było to wyzwanie rzucone nie tylko reżimowi w Warszawie, ale całemu sowieckiemu imperium.

<https://tiny.pl/cs6fq>

- a) podaj pełną nazwę scharakteryzowanej organizacji.
- b) podaj imię i nazwisko pierwszego historycznego przywódcy tej organizacji.

34. Poniższe zdjęcia przedstawiają przemiany systemowe w jednym z państw europejskich. Przyjrzyj się im i odpowiedz na pytania. (5pkt)

- podaj nazwę wydarzenia, które przedstawiają powyższe ilustracje
- podaj datę roczną przedstawionego wydarzenia
- podaj nazwę państwa, w którym dokonały się przedstawione wydarzenia
- podaj wspólną nazwę procesów, które miały miejsce w Europie Środkowo-Wschodniej, których częścią było wydarzenie przedstawione na ilustracjach
- jaką zmianę na mapie politycznej Europy zapoczątkowały przedstawione wydarzenia?

35. Przeczytaj poniższy tekst, a następnie wykonaj polecenie. (1pkt)

O jednej z fundamentalnych zasad demokracji.

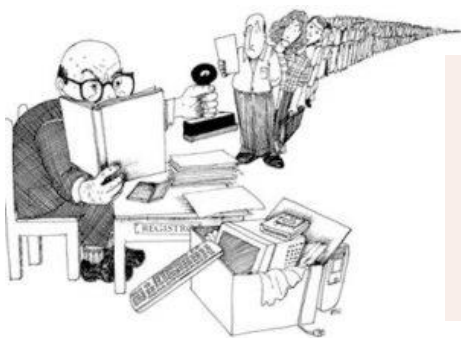
W każdym państwie istnieją trzy rodzaje władzy: władza prawodawcza, władza wykonawcza rzeczy należących do praw narodów i władza wykonawcza rzeczy należących do prawa cywilnego. Mocą pierwszej władca albo prawodawca stanowi prawa na jakiś czas albo na zawsze i poprawia albo usuwa te, które istnieją. Mocą drugiej wydaje wojnę albo zawiera pokój, wysyła lub przyjmuje poselstwa, umacnia bezpieczeństwo, uprzedza najazdy. Mocą trzeciej karze zbrodnie lub sędzi spory poddanych. Tę ostatnią władzę można nazwać władzą sądową, drugą zaś po prostu władzą wykonawczą państwa. [...]

Charles de Montesquieu, *O duchu praw*, tłum. T. Boy-Żeleński, Kęty 1997, s. 137.

- podaj nazwę fundamentalnej zasady demokracji opisanej w tekście.

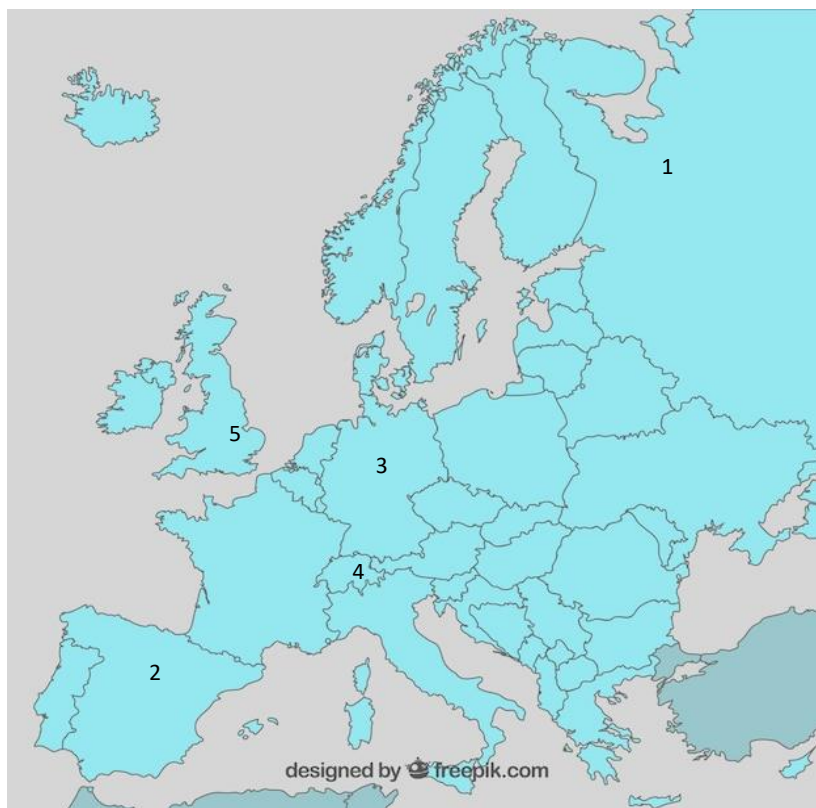
.....

36. Podaj jaki rodzaj patologii życia publicznego został przedstawiony na ilustracjach. (1pkt)

Nazwa patologii: .....

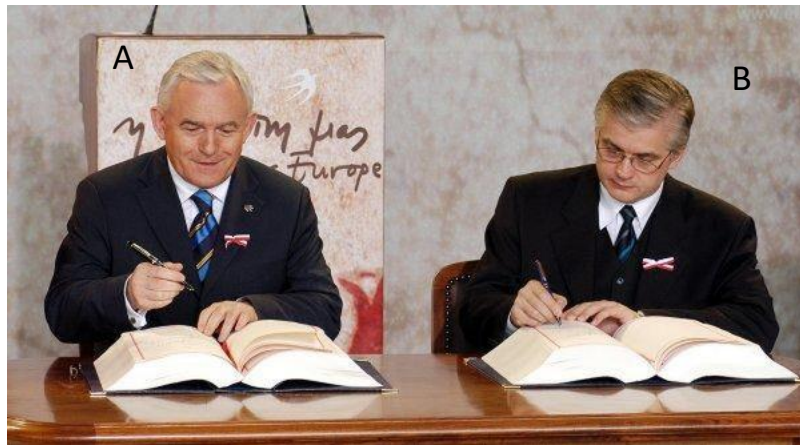
37. Uzupełnij tabelę. Do każdego opisu przedstawiającego państwo federalne dopisz jego nazwę i odpowiadający mu numer na mapie. (3pkt.)

<https://tiny.pl/wjjqd>

Lp.	Opis	Nazwa państwa	Numer na mapie
1.	Państwo to od 1815 r. ma status państwa neutralnego. Jego cechą jest szerokie zastosowanie demokracji bezpośredniej w postaci referendum. Jest ono sygnatariuszem układu z Schengen, ale nie jest członkiem UE.		
2.	Państwo to jest spadkobiercą ZSRR. System polityczny tego państwa określa się mianem superprezydenckiego. W 2014 r. terytorium tego państwa zostało poszerzone o zaanektowany Krym, który był częścią Ukrainy.		
3.	Państwo to jest członkiem Unii Europejskiej. W wyniku Jesieni Narodów jego terytorium zostało poszerzone o obszar zlikwidowanego państwa socjalistycznego.		

38. Przyjrzyj się poniższej ilustracji i odpowiedz na pytania. (5 pkt.)

- a) podaj nazwę wydarzenia przedstawionego na ilustracji
- b) podaj rok i miejsce przedstawionego wydarzenia
- c) podaj nazwisko oraz sprawowaną funkcję osoby A
- d) podaj nazwisko oraz sprawowaną funkcję osoby B

39. Uzupełnij tekst, wpisując w wyznaczone miejsca pełne nazwy właściwych organów. (4pkt.)

- 1. Referendum ogólnokrajowe w Polsce ma prawo zarządzić (A)..... lub (B) ..... za zgodą Senatu RP.
- 2. Organem, który przeprowadza referendum ogólnokrajowe i ogłasza jego wyniki jest (C) .....
- 3. Ważność referendum ogólnokrajowego stwierdza (D) .....

40. Przyjrzyj się poniższemu rysunkowi satyrycznemu i odpowiedz na pytanie. (1pkt)

- a) podaj nazwę zjawiska ekonomicznego, na jakie zwraca uwagę autor rysunku.

Zjawisko: .....